

กองทุนยานานเอกของทุกปัญหา

นายสุจิต นิमितกุล

หลักศาสนาพุทธเบื้องต้นให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเอง หรือที่เรียกว่า อัตตาหิ อัตตาโน นาโถ หรือทางตะวันตกได้ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือตนเอง (Self help) ซึ่งเป็นหลักการดำรงชีวิตและ

หลักในการพัฒนาทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาประเทศในรอบทศวรรษที่ผ่านมา นักพัฒนาทั้งหลายกับหลักการดังกล่าวอย่างกว้างขวาง แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าแนวทางดังกล่าว ได้รับความสนใจและจริงจังเฉพาะในระยะเริ่มต้นเท่านั้น หลังจากนั้นแสดงความคิดก็ค่อยๆ แพร่ไปในที่สุดก็ถูกล้มเลิกไป ผู้เขียนได้ประจักษ์และได้ให้ความสำคัญกับหลักการ

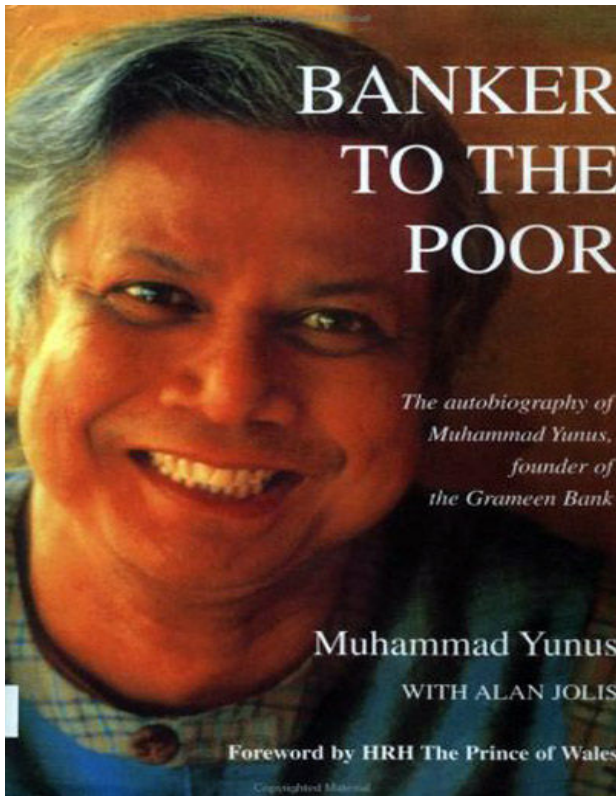
ดำเนินชีวิตดังกล่าวมาตลอดจึงได้ริเริ่มส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน พยายามพึ่งพาตนเองในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถเดินต่อไปได้อย่างยั่งยืน รูปแบบดังกล่าวอาจจะเป็นการจัดตั้งในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถเดินต่อไปได้อย่างยั่งยืน รูปแบบดังกล่าวอาจจะเป็นการจัดตั้งมูลนิธิ การจัดตั้งกองทุน การส่งเสริมให้ชาวบ้านจัดตั้งธนาคารหมู่บ้าน และกลุ่มอาชีพต่างๆ โดยไปอยู่จังหวัดใดก็จัดตั้งมูลนิธิขึ้นและส่งเสริมประชาชนให้จัดตั้งมูลนิธิขึ้นเพื่อดำเนินงานสาธารณะกุศลและสาธารณะประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งสรุปก็เพื่อให้ให้พื้นที่หรือชุมชนนั้นๆ มีเงินทุนไว้ดำเนินการและมีสวัสดิการเบื้องต้นไว้เป็นค่าใช้จ่าย

สมัยเมื่อเป็นอธิบดีกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบทก็ได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านขึ้น ซึ่งแต่เดิมมีประมาณ 300 กลุ่ม หลังจาก 2 ปี ได้เร่งรัดและส่งเสริมให้ชาวบ้านในพื้นที่ต่างๆ จัดตั้งธนาคารหมู่บ้านมากกว่าหนึ่งเท่าตัว คือ รับได้กว่า 600 ธนาคารหมู่บ้าน ซึ่งเป็นรากฐานที่ดีสำหรับชุมชนและหมู่บ้านต่างๆ หลายพื้นที่ได้ก้าวหน้าไปมาก เพราะสามารถพึ่งตนเองได้ ทั้งสวัสดิการเบื้องต้นและการส่งเสริมอาชีพ

กรมเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) เคยเป็นหน่วยงานพัฒนาชนบทในพื้นที่มีหน้าที่หลักในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คือ ถนนหนทาง การพัฒนาแหล่งน้ำและการส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้ร่วมกันมีอาชีพและช่วยเหลือตัวเองได้ แม้แต่หมอเท้าเปล่า (bear foot doctor) ก็ได้ทำเป็นไปพร้อมๆ กับการ

ก่อสร้างต่างๆ แต่ก็ทำได้ระดับหนึ่งเพราะหน่วยงานหลักมักจะอ้างว่าทำงานซ้ำซ้อนกับงานในหน่วยงานของตน จึงมีการพิจารณาว่าหลายหน่วยงานซ้ำซ้อนกัน ข้อเท็จจริงในระดับพื้นที่หลายพื้นที่ยังล้าหลังถ้ารอหน่วยงานหลัก ซึ่งมีงบประมาณจำกัดกว่าจะเข้าถึงพื้นที่ก็ใช้เวลาหลายปี หรือหลายกรณีงบประมาณไม่ถึงสักที่ทำให้ชาวบ้านเดือนร้อน ซึ่ง รพช. ได้ทำหน้าที่เบื้องต้นให้ไปก่อน แต่ต่อมาก็หาว่าทำงานซ้ำซ้อนทำให้ต้องเลิกกันไป แม้ตระหนักว่างานนั้นมีประโยชน์และเป็นการดีแก่ชาวบ้านโดยตรงสมัยผู้เขียนเป็นประธานที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ท่านอารีย์ วงศ์อารยะ ได้เคยเสนอแนะให้หลายพื้นที่จัดตั้งกองทุนขึ้น เพื่อความคล่องตัวในการทำงาน ยกตัวอย่างกองทุนพัฒนา มาบตาพุด ซึ่งได้รับแจ้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดระยองว่ามีปัญหาเยอะแต่ขาดงบประมาณและวิธีดำเนินการ ผู้เขียนจึงเสนอแนะและจัดตั้งกองทุนขึ้น ปรากฏว่า ขณะนี้ตั้งแต่จัดตั้งใช้เวลาไม่กี่ปีสามารถรวบรวมเงินได้กว่า 100 ล้านบาท ซึ่งสามารถทำให้สามารถทำงานขยายการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและคล่องตัวแทนที่จะรอให้รัฐบาลตั้งงบให้ซึ่งยากและต้องใช้เวลาพอสมควร อีกประการหนึ่ง เมื่อพิจารณาให้มาบตาพุดก็ต้องจัดให้ที่อื่นด้วย

สำหรับต่างประเทศเราคู่กับบทบาทของธนาคารกรามีน (Grameen Bank) ของบังกลาเทศซึ่งมี

บทบาทในการพัฒนาชนบทอย่างกว้างขวางและมีชื่อเสียง และผู้ก่อตั้งได้รางวัลโนเบล ธนาคารกรามีนนี้ถือว่าเป็นธนาคารคนจน คือ มีเงินไม่กี่สตางค์ก็ฝากได้ทุกวัน แม้แต่หญิงโสเภณีก็สามารถฝากเงินและหยิบยืมมารักษาตัวได้ เช่น ตัวอย่างกลุ่มสตรีหยิบยืมเงินจากธนาคารดังกล่าวมาปรับปรุงน้ำเสียในหมู่บ้าน โดยมีการก่อสร้างง่ายๆ เหมาะแก่พื้นที่

ในหลายพื้นที่ที่มีการก่อตั้งกองทุนและทำงานมีประสิทธิภาพ รัฐบาลมองเห็นผลงานและร้องขอให้รัฐบาลช่วยเหลือ ปรากฏว่า รัฐบาลเห็นผลงานและต้องการจะแก้ปัญหา เช่น การปรับปรุงสลัม การรื้อย้ายบ้านไปจากพื้นที่แม่น้ำล้าคลอง

หรือทางการต้องการได้พื้นที่คืน ทำให้ชาวบ้านสามารถมีพื้นที่และสามารถสร้างรายได้หลายหลังในที่สุด ก่อเกิดชุมชนขึ้นจากการช่วยเหลือตนเองและรัฐบาลให้การสมทบด้วย แนวความคิดเช่นนี้ควรขยายไปให้มากในหลายพื้นที่และหลากหลายอาชีพ เพื่อให้คนมีงานทำ เพื่อความยั่งยืน

แนวความคิดการจัดตั้งกองทุน คือ เป็นหลักการช่วยเหลือตนเองเบื้องต้น เราต้องพิสูจน์มาก่อนว่าเรามีความสามารถ รัฐบาลหรือหน่วยอื่นๆจึงจะได้ประจักษ์และต้องการให้ความช่วยเหลือแก่กองทุนดังกล่าว ผู้เขียนมีความเชื่อและพิจารณาเห็นว่า หลักการก่อตั้งกองทุนนี้เป็นประโยชน์ทั้งการฝึกหัดทำงานเป็นกลุ่ม และริเริ่มให้มีการออม ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกสังคมและทุกชุมชนประสงค์จะให้เกิดขึ้นในทุกพื้นที่และชุมชน เมื่อกองทุนเข้มแข็ง ชุมชนและสังคมก็จะเข้มแข็งตามมา

ปัจจุบันในฐานะประธานมูลนิธิพัฒนารักษ์ซึ่งมีพื้นที่ทำงานชายแดนจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดกาญจนบุรี ก็ได้ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถรวบรวมเงินได้เป็นล้าน เงินนั้นนอกจากจะให้เงินเพื่อสวัสดิการแก่ชุมชนแล้ว ไม่ว่าจะตั้งแต่เกิดจนตายก็นำกองทุนไปใช้ในการพัฒนาตนเองทั้งอาชีพและอื่นๆ รวมทั้งการรักษาพยาบาลด้วย โดยบริหารผ่านกองทุนนี้ ผู้เขียนอยากเห็นทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชน ทั้งหมู่บ้านมีฐานะและหมู่บ้านยากจนมีการจัดตั้งกองทุนขึ้นในการส่งเสริมเงินออม ส่งเสริมอาชีพ ฝึกหัดการทำงานร่วมกัน รู้จักเสียสละ โดยผลัดกันเวียนมาดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน เหนรัญญิกและกรรมการอื่นๆรวมทั้งเลขานุการ เพราะมีหน้าที่แม่บ้านนั่นเอง เป็นการพัฒนากำลังคนไปในตัว กองทุนดังกล่าวอาจเรียกชื่อตามกิจกรรมหรืออาชีพ อาจเป็นกองทุนที่จะแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นยาวนานเอกในการริเริ่มแก้ปัญหาด้วยตนเอง แทนที่จะรอความช่วยเหลือจากรัฐบาลเท่านั้น อย่างน้อยกองทุนเพื่อการศึกษาก็เป็นกองทุนที่ทุกพื้นที่ต้องการมีค่าใช้จ่าย เพื่อความคล่องตัวและสามารถพัฒนาได้ตามทิศทางที่ทุกคนอยากเห็น

ประการสุดท้ายการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งจะจัดทำโดยหน่วยงานหนึ่งหน่วยใดเท่านั้นหมดสมัยแล้ว เพราะขณะนี้แนวความคิดเรื่องการกระจายอำนาจและการมอบอำนาจหน้าที่เป็นหลักการที่ทุกคนปรารถนา และแนวความคิดทำงานซ้ำซ้อนหมดไปจากสาระบบแล้ว คือ ทุกครอบครัวทุกครัวเรือนจะต้องดูแลตนเอง พัฒนาเองและกำหนดชะตาชีวิตเองว่าจะไปในทิศทางใด แนวทางที่ควรทำเป็นประการแรกๆ คือ การจัดตั้งกองทุนขึ้น เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือกองทุนเพื่อพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นรวมทั้งทุกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรขยายแนวความคิดเรื่องการจัดตั้งกองทุนให้มีขึ้นมากๆ และหลากหลายเพราะจะเป็นยาวนานเอกในการดูแลและแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง

